

M. T. G. N. 96
no. 284 1927

Julk. 28/11 -27

Kaivaukset

Mynämäen pitäjän Nikaattulan kylän

Mynänummen rautakautista

polttokalmistosta

kesältä 1927.

Helmer Salonen.

Karttomaan liittyä:

2 valokuva (k:n kopio)
4 karttaa ja
esineet 8805.

Kaivaus
Mynämäen pitäjän Nihattulan kylä-
län Mynämäenella kesällä 1927.

Kesällä 1927 toi ansiotyö K. Laine, amma Mynämäen pitäjän Tursumäen kylässä Kansallismuseon joukko esineitä, jotka hän saati taltteenottaneena sitten samasta kylässä sijaitsevista Franttilan nummen hietakuopasta, jossa aikaisemmin ovat shoittaneet kaivauksia toht. E. S. Nordman (v. na 1927) ja kansakoulunopettaja K. Pettersson, jnunt esineet ilmoitti K. Laine taltteenottaneensa Mynämäen kirkon hautausmaahan laajennuksen yhteydessä muodostuneesta hietakuopasta l. uudesta hautausmaasta (K. M. l. n:o 8801). Tässä asiassa on niin, ettei K. Laine ole mitään taltteenottanut vaan suuren Spanten Hellesten ja hänen isänsä, kaivauksia Kaarlo Hellesten, joilta K. Laine tupakkalaatiko hienasta siisäant esineet. Tässä oli hän myöhemmin mennyt paikalle "tutkimuksina" tekemään, kuten hän allekirjoittaneelle huomautti, ja löysi tässäin museoon tuomassa kirjanoljen, minkä löytöpaikka on merkitty kartalle sinisellä ristillä.

Kyörymyksesi oleva löytöpaikka

ka l, kaluisto sijaitsee aivan Mynä-
mäen kirkon vieressä ja sen pohjois-
puolella, mikä pohjoispuoleinen sa-
ma on ollut kirkon istuimien
kaluista kokonaan tuhantunasta
Paikkakuntalaiset (vain vanhimmat)
tietävät kertoa, että paikkaa
l. kappala on vanhimpiin aikoihin
kutsuttu Minänummeksi, mutta
nykyään kutsutaan sitä Mynänum-
meksi, mitä nimitystä eivät
kuitenkaan kaikki paikkakun-
talaiset näytä tietävän.
Kappala on kapea ja rajoitettu toi-
selta puolelta Rautan maantie-
hen toiselta puolelta taas Mynä-
l., kuten vanhemmissa aikalais-
sa on, Minänummeksi ^{jokaan ainoastaan} kirkko on
sittain sijoitettu tälle kappal-
le harjanteelle. Kaluisto sijai-
see aivan sen korkeimmasta koh-
dassa. Harjanteen länsipuoleinen
rinne on ollut viljelyksessä ai-
na korkeimman kohdan juurelle
saakka joten kaikki kaluisto-
merkit siitä osasta ovat hävi-
neet jos sellaisia, mikä näytti san-
gan todennäköiseltä, on yletty nyt näin
pitkälle. Suippa on kaluiston muo-
dostamisen jälkeen muodostettu
ainakin kirkon rakentamisen
aikana päätään niistä rakennus-
muuriläasti kerroksista joita oli
siellä täällä kautta koko kal-
uiston; sitäpaitsi oli tulis kivien mu-
reja y. m. rakennusjätteitä paikal-
la. Kirkon rakentamisaikalta juontuvat
ovat nähtävästi myös ~~osittain~~ ^{osittain} nähtävät

silmiinristäväksi oli runsaita tieta-
kiven esiintymisen sellaisissa kohdis-
sa, jaisiin oli runsaimmin löytöjä,
kuten esim. palokuoppista. Ne kuu-
luivat epäilemättä hautakonstruk-
tioon. Sillä mielestäni yksi tuol-
lainen kuoppa muodostaa yhden
erikoishaudan, johon luut ja eri-
neet on tuotu! Ykseltäorvella
Kiivillä näytti olleen peittävä
tarkoitus ennen muita. Olipa
mainittunlaista kiveä löytökohyhem-
missäkin kohdissa.

Kalmisto oli laadultaan
"palokuoppa-kalmisto" s. s. nokisempia
kohkia ja kuoppia oli siellä, täällä,
mutta on varsin todennäköis-
tää, että nokimaata, alkujaan
on ollut kautta koko kalmiston.
Löydöt jakaantuivat suurin piir-
tein katsottuna pääasiassa hajan-
toon kahden puolen s. s. hajan-
teen korkeimmalta kohdalta ei mitään
taltteen saatu, läheskään niin
paljon kuin vähän alemmalla. Voi
olla, että erinest jollakin tavalla
ovat kulkeutuneet alemmas, muu-
ten ei, allekirj. saati kättää mi-
den, armaa.

Kaivauksen, aloitettiin kal-
miston pohjoisreunasta. Vaikean
maalaadun vuoksi ei saattanut
tulla kyyrynyksenkään muunlai-
nen kaivaus kuin järjestelmällisesti
toisesta reunasta kulttuurin
syövydessä. Eikä siis myöskään
tallut voineet tehdä erikoisempia
havaintoja, joita mahdollisesti

oli saattanut tehdä, jos kerroksittain
kaivaminen olisi käynyt päinsä.
Kalmisto jaettiin ympäröivään
kolmeen alueeseen ja kaivettiin
samoissa laajuuksissa (ks. kartta,
joissa kalmiston alueitten rajat on
erikseen merkitty.)

Alue I.

Nokimaa tällä alueella, ku-
ten seuraavillakin, oli keskimää-
rinen 15 cm pakkuja, alkoi se aina
kyltystä maanpinnalta; mikä
nähtävästi johtui siitä, että tur-
vekeros on myöhemmin ehkä
monastikin, haorittu hautojen reu-
natuspeilin. Pakkumus vaihteli tällä
alueella jonkin verran, esim. run-
dussa E:2 oli n. 30 cm syvä, pyöreä-
pohjainen syvennys, josta ei kui-
tenkaan tarvattu mitään kuin alu-
elle tavallisia löytöjä: nauvoja,
mittinauvoja ja jokunen palanut luum-
muori. Viimemainitut oli hajotet-
tu jokseenkin tasaisesti yli koko kai-
vausalueen, lukuunottamatta myö-
hemmin paikaksi tulevia palokuop-
pia. Rundut D:1-2 olivat melkein
vaille noki kerrosta kun sitä taas
rundussa E:4 oli kokonaisu-
udessa 60 cm syvyydeltä. Tältä alueelta talteen-
saadut esineet sijaitsivat suunnak-
seen aivan maanpinnalla l. noki-
kerroksen pintaosassa. Löydöistä
mainittakoon pronssinen spiraalisor-
mus rundusta E:3, kirkkäänkätkä B:2:sta
ja tasavartinen solki rundusta A:4.

Muurilaasti- ja tüliskivikerros peitti kokonaan rautujen B-C: 1 ja a-c kääntämän alan, joka kaikista päätään oli aikoinaan pöngätty porin poltiin. Paksummalti oli taas nokimaata rundeissa B-C: 2-4, joista myös tarvittiin muutamia porintoja. Viimeinen syvämpi nokikerros oli rundeissa A ja josta sitä oli n. 40 cm paksuudelta. Löytöjä ei tassa-kään ollut kuin muutama luunmuu.

Alue II.

Myös tällä alueella vaihteli nokikerroksen paksuus. Ainoa syvämpi nokikuoppa oli rundeissa V: 1-a, mutta aivan löytököylyä. Tämä linjalla sijaitsevissa rundeissa oli kantaaltaan nokikerros 15 ja 20 m paksu. Rungot linjassa II olivat sangen köyhiä nokimaasta samaten löydöistä. Paksummalti oli nokimaata taas IIIⁱⁿ linjan rundeissa. Rundeissa III-IV: 1-5 ei nokikerrosta ollut juuri ensinkään, löytöjä tarvittiin kuitenkin rundeista III: 3-5 sekä joitakin mitättömiä paloja muista. Tämä alue kolmesta kaivoksesta näytti joutuneen suuren tuhoon.

Alue III.

Parehaimmat löydöt tarvittiin IIIⁱⁿ alueelta, jossa oli kokonaista 4 palokuoppaa, näistä kahdessa oli löytöjä, mutta toiset olivat siksi selvästi ihmiskäden tekemiä, ettei minäkäänlaisista epäilystä sinä suhteessa

saata syntyä. Kesällä kaivausaluetta
sijainnutta ei oikeastaan voi kutsua
mikään kuopaksi, sillä sitä ei
se ollut vaan siinä laajalaimen,
tavallista nokikerrosta syvempi kuo-
pa. Tälle tummalle alalle ja sen ympäril-
le keskittyivät tärkeimmät ja usim-
mat kolmannen alueen löydöt. -
Todelliseksi hautakuopaksi oli tehty
kuoppa muodossa T: a, jossa oli y-
lempänä ensin alueelle ominaisia
pyöreitä kiviä, jotka eivät näyt-
täneet astetulta, vaan muun
maahan siihen joutuneet
Astettuja sitarastoin olivat 3 poh-
jimmasta kiveä, jotka kattoivat luut
seinien. Luut sijaittivat kaarek-
kaiden yhtenäisen miikan ja
siipin siväpuolella, kammun alapuolella
yksi jakunen luunmuoto oli miikan
ulkopuolella. - Melkein kokonaan
oli täytetty pinnoilla kivistä kivillä
kuoppa muodossa T: c - d, mutta ko-
koon ilman löytöjä, lukumattamatta
muutamia luunpalasia. Mikä kuoppa
on ollut ei allekirjoittanut voi selit-
tää; edellisen kaltaiseksi kuopaksi
sen mieluummin otaksuisi, mutta mis-
tä johtuisi sitten sen luu- ja esineköy-
hyys? Sillä ei voi otaksua, että he
jumi tässä kuopassa olisivat hävi-
neet näkymättömiin, kun ne kes-
ken toisissa ovat erinomaisesti säily-
neet. Kuoppia ympäröivissä mu-
duissa ei ollut kuin ohut nokiker-
ros sekä sinä joit aluita löytöjä, kuten
luu- ja saviastepalasia y. m. - Muodis-
sa T: e - f oli syvä kuoppa, jossa oli mel-

kein näkyvät omaksi muuttanutta pala-
mattua luuta. Luitten ikä saattaa olla
yhtä hyvin suuri kuin pieni. Onnitus-
ta on että musta kerros sen pääl-
lä, mikäli sitä sinä oli, näytti ole-
van kokolalla alkuperäisessä se-
massaan. - Irtta luitten katko-
paikaksi käytetty kuoppa tuli jäl-
leen sinä suun reunasta VII-VIII: g. Sinä
oli suuri määrä palaneita luuta
ja keihäänkärki pivan kuoppaan poh-
jalla (kuoppa oli n. 60 cm syvä) luitten
massa. Tälläkin kerralla oli luut
pöritetty pounaisella tritakiviliuska-
leilla.

Kaksi kokonaan tuhon omak-
si joutunut pienempää alaa on
merkitty kartalle "Hävitetty ala" ja
"Kiviaselämä". Näissä kohdissa si-
ollut tavattavissa suuria jälkeäkään
nolihierokista sikä muistakaan
jätteistä. Länsi- ja itäsuuntaan
oli kalmisto jatkunut mutta enäke-
nismainittuun suuntaan katkaidi
tutkimusyritykset vastaantuleva vilje-
lymaa, toiseen taas kohdantunut
hävitys!

Nykyään kalmiston
katson kokonaan tutkituksi.

Helsingissä lokak. 31 p:nä 1927.

Helmer Salonen.

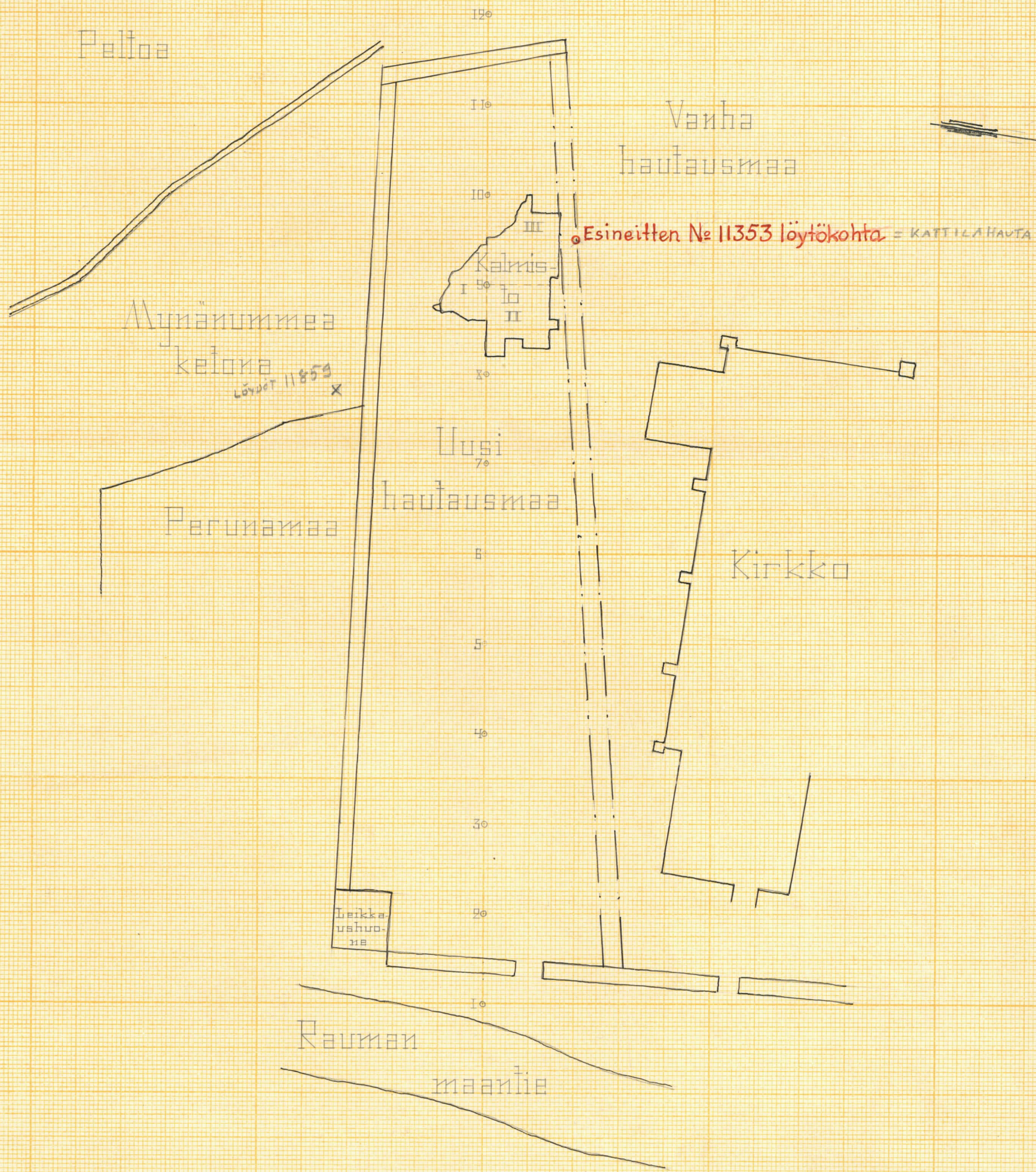
Mynämäen kalmisto idästä; nuoli
osoittaa kaivauskohtaa.

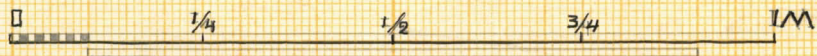
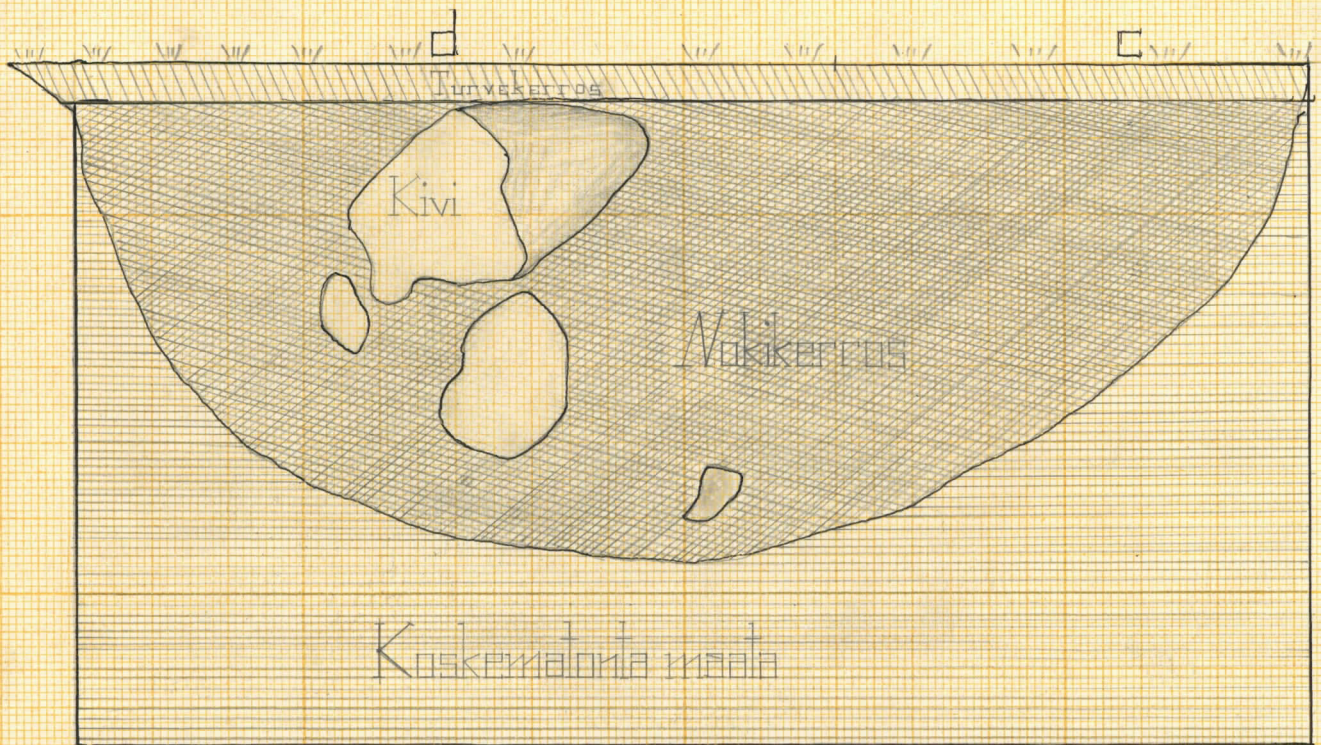
Mynämäen kalmisto lännestä
katsottuna; nuoli osoittaa kalmisto-
paikkaa; etualalla uuden hautaus-
maahan ajettu hietäkeros; kirkon
mukke näkyy kuvassa.

Muinais- ja Kalmis-alue

Piirtänyt H. Salonen 1997

Mynämäki Mynänummi
„Palokuoppa” ruuduissa c,d,e

Mynämäki Mynämäki
"Palkkuoppa" ruudussa la

